

ZŠ A MŠ BESEDNICE ŠKOLNÍ 228

Preventivní program

a

Školní preventivní strategie

Školní rok 2024/2025

Zpracovala: **Mgr. Dana Vacková**

Garant: **ředitelka školy Ing. Eva Tomášková**

Obsah

Úvod	3
Charakteristika školy	3
Riziková místa školy	4
Vytýčení rizikového chování	5
Cíle programu	5
Koordinace preventivních aktivit ve škole	9
Analýza současného stavu	9
Primární prevence v jednotlivých ročnících	10
Vzdělávání pedagogů	14
Spolupráce s rodiči	14
Jednorázové aktivity a kroužky ve škole	15
Řešení přestupků	15
Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi	17
Závěr	18
Doporučená literatura k prevenci rizikového chování	19
Platné předpisy	20

Úvod

Prevence rizikového chování je v dnešní době klíčovou společenskou otázkou. Naše škola se aktivně podílí na prevenci rizikového chování prostřednictvím různých akcí a projektů, přičemž úzce spolupracujeme se specializovanými pracovišti. Vzhledem k tomu, že žáci jsou neustále vystaveni přísunu informací a pokušením, zejména prostřednictvím internetu, je toto téma nesmírně důležité. Většina žáků tráví více času s technologiemi než se svými vrstevníky a u žáků na druhém stupni je zaznamenán rostoucí nezáměr o mimoškolní aktivity a trávení času s přáteli bez použití technologií.

Naším dlouhodobým cílem je formování osobnosti žáka tak, aby se dokázal orientovat v problematice různých pokušení, cenil si sebe sama a svého zdraví, uměl efektivně využívat svůj volný čas a zvládal základní sociální dovednosti.

Preventivní program vychází z Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28, a Metodického pokynu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č. j. MSMT- 22294/2013-1

Charakteristika školy

ZŠ a MŠ Besednice je škola s dlouholetou tradicí, byla založena již v roce 1952. Předtím se vyučovalo v několika budovách, na různých místech obce. V roce 2002 byla ke škole připojena i MŠ, která dříve sídlila v budově u kostela, dnes je budova MŠ rovněž součástí školní budovy.

Školní budova má charakter zděné dvoupodlažní stavby, jejíž součástí je i tělocvična a kinosál. Na svou dobu byla škola projektována velmi moderně. V roce 2005 došlo k vybudování nové školní kuchyně a školní jídelny, tak aby odpovídala hygienickým normám. Byla vybudována i nová učebna výpočetní techniky a letos v létě došlo k dalším úpravám. Máme novou jazykovou učebnu a chemicko-fyzikální laboratoř. Od loňského roku lze také využívat mobilní počítačovou učebnu.

ZŠ a MŠ Besednice je úplná škola s 9 postupovými ročníky. Vyučování probíhá v kmenových třídách a podle potřeby a zaměření v odborných učebnách – Chemie, Přírodopis, Fyzika, Informatika, Hudební výchova.

Škola leží v klidné části obce, je spádovou školou pro okolní obce. Přímo před školou je autobusová zastávka – dojíždí 50 % žáků. Před školou je rovněž velmi frekventovaná silnice směr Kaplice a Soběnov.

Součástí školy jsou i dvě oddělení školní družiny, školní jídelna, kde se stravují žáci ZŠ i MŠ.

(Char. školy, viz ŠVP školy)

Riziková místa ve školním prostředí

Rizikových míst ve škole pro výskyt nežádoucího chování u žáků je v naší škole několik:

- **Šatny** – prostor pro drobnou šikanu, předávání cigaret, drog, alkoholu, extremismus, rasismus
- **WC** – stejné jako šatny + použití těchto látek + tvrdší šikana (fyzické napadání), rasismus
- **Třídy** – prostor pro šikanu (psychická šikana, drobná fyzická šikana), kyberšikana, extremismus, rasismus
- **Chodby** – převážně psychická šikana
- **Další prostory školy** – kouření, pití alkoholu, fyzická šikana

Projevům nežádoucího chování lze v prostorách školy předcházet a to tak, že zabezpečíme dozory na chodbách a u šaten. Rozpis dozorů je umístěn na všech chodbách. Zejména v prostorách šaten je od 11:30 do 14:00 nepřetržitý dozor a po odpoledním vyučování dohlíží v šatnách vyučující, který měl odpolední vyučování s danou třídou. Žáci mohou prostor šaten využít při čekání na autobus nebo na odpolední vyučování. Také mohou pro čekání na autobus využít prostor u vstupu a ve vestibulu – kamerový systém školy.

Další aktivity, které mají eliminovat nežádoucí chování, jsou různé akce, projekty a aktivitky, které mají žákům pomoci s náplní volného času, se sebepojetím a sebevědomím, vézt je k zásadám slušného a morálního chování.

Vytýčení rizikového chování

Prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti naší školy představuje aktivity v následujících oblastech prevence:

a) předcházení rizikových jevů:

- šikanování, vandalismus a další formy násilného chování
- užívání návykových látek (tabák, alkohol, omamné a psychotropní látky)
- kriminalita, delikvence
- virtuální drogy (počítače, televize, video)
- záškoláctví
- xenofobie, rasismus, intolerance, antisemitismus:

b) rozpoznávání a včasná intervence:

- týrání a zneužívání dětí
- ohrožování mravní výchovy mládeže
- domácí násilí
- poruchy příjmu potravy (mentální anorexie, mentální bulimie)

Primární prevence by měla být prováděna systémově a nepřetržitě, v optimálním případě se prevence a zdravý životní styl stávají přirozenou součástí života školy. Je pochopena tak, že jejím prostřednictvím dětem naznačíme, jak zaujímat postoje a názory, jak argumentovat a diskutovat, jak přijímat a odmítat, jak se nebát říci svůj názor, jak se nebát říci NE!, jak si užít svůj volný čas, jak sám sebe pochopit, jak poznat ostatní, jak hledat ty správné lidi a být správným člověkem mezi nimi.

Cíle programu

Naší velkou snahou je, aby žáci navštěvovali naši školu beze strachu a rádi. Aby zde pro ně bylo vytvořené důvěryhodné prostředí a pomáhalo se jim vytvářet pozitivní vztahy mezi nimi i mezi učiteli a žáky. Také je důležité vychovávat je k odpovědnosti k sobě samému, ke své práci a ke svému okolí.

Celkově by celý PP měl vést k tomu, aby byla osobnost žáka taková, že dokáže ukázat na problém, zkoumat ho, ptát se, srovnávat a pochopit ho. Bude mít takovou osobnost, která bude schopna učinit rozhodnutí, která si bude vážit svého rozhodnutí, své osoby a svého zdraví a bude umět nakládat se svým volným časem.

Hlavní a největší váha při realizaci PP záleží na dobře spolupracujícím učitelském kolektivu. Na hledání a uplatňování nových metod při práci s třídními kolektivy, jednotlivci i rodiči.

Strategie je zaměřena na všechny žáky 1. - 9. ročníku základní školy se zvláštním přihlédnutím k žákům ze sociálně slabšího a málo podnětného prostředí a žákům s některými typy specifických vývojových poruch učení.

CÍLE DLOUHODOBÉ

Zaměřujeme se na tyto dlouhodobé cíle:

- A) Podpora úspěchu ve vzdělávání a celoživotní učení
- B) Podpora rozvoje sociálních a emočních dovedností
- C) Podpora zdraví a pohody žáků
- D) Pozitivní školní klima

1) žáci

- pomáhat vytvářet žákům pozitivní vztahy, učit je spolupracovat v třídním kolektivu i mezi třídami navzájem
- vychovávat žáky k pozitivním lidským hodnotám a postojům
- posilovat zdravé sebevědomí
- posilovat v žácích pocit sounáležitosti se školou
- žákovský parlament – podílení se žáků na chodu školy, pomoc při pořádání školních akcí

2) učitelé

- přijmout metody prevence jako nedílnou součást výchovně vzdělávacího procesu
- zlepšit spolupráci a kontinuitu pedagogů v oblasti prevence
- péče o pedagogy – předcházení syndromu vyhoření

3) rodiče

- získat rodiče pro užší spolupráci se školou
- uskutečnit přednášky o problémech z dané tematiky

CÍLE STŘEDNĚDOBÉ

- 1) žáci
  - zavedení třídnických hodin s programem (II. stupeň)
  - rozvíjet nabídky volnočasových aktivit
  - dále rozvíjet příjemné prostředí pro žáky – ve spolupráci s nimi
- 2) učitelé
  - postupně zajišťovat literaturu a metodické materiály k prevenci
  - školit třídní učitele pro práci se třídou
  - zajistit školení i pro ostatní pedagogy, ale i vychovatelky ŠD
  - zajištění příjemného pracovního prostředí pro pedagogy (škola)
- 3) rodiče
  - navázat méně formální a častější kontakt s rodiči

CÍLE KRÁTKODOBÉ (s výhledem na jeden rok)

- 1) žáci
  - prevence v hodinách – daná témata (šikanování, vandalismus, užívání návykových látek, kriminalita, delikvence, virtuální drogy, záškoláctví, xenofobie, rasismus, intolerance, antisemitismus, týrání a zneužívání dětí, ohrožování mravní výchovy mládeže, domácí násilí, poruchy příjmu potravy)
  - celodenní výlety, zážitkové akce ve škole, volnočasové aktivity, sportovní, výtvarné a literární soutěže, předmětové olympiády
  - zápis budoucích prvňáčků, loučení s devátáky, Mikuláš, vánoční jarmark, ...
  - činnost dětského parlamentu
  - fungování schránky důvěry
- 2) učitelé
  - předávání si informací z různých seminářů, článků a dalších zdrojů k dané problematice
  - vzájemná spolupráce školního metodika prevence, výchovného poradce a třídních pedagogů při řešení problematického chování jednotlivých žáků i tříd
  - včasné odhalování specifických poruch učení a jiných postižení
  - včasné diagnostikování rizikového chování
  - mapování sociálního klimatu ve třídách a podle výsledků dále s třídou pracovat
  - navozování příznivého klimatu ve třídě
  - ochrana případné oběti negativního chování některých jedinců
- 3) rodiče
  - pravidelná aktualizace webových stránek školy
  - individuální konzultace školního metodika prevence
  - možnost být přítomen části výuky (po domluvě), pomáhat při akcích školy

ZPŮSOB REALIZACE

VNITŘNÍ ZDROJE

- třídní schůzky – probíhají 2x ročně, schůzky vždy probíhají tak, aby při rozhovoru s rodiči o daném dítěti bylo zachováno soukromí, v době distančního vzdělávání a omezování kontaktu je možné domluvit si individuální schůzku přes aplikaci MS Teams s konkrétním učitelem. Po domluvě lze také využívat konzultace s učiteli průběžně během školního roku.
- individuální rozhovory s rodiči – rodiče se mohou s jakýmkoli problémem týkajícím se jejich dítěte obrátit na vyučující i telefonicky (domluvit si schůzku), u dětí na I. stupni jsou v kontaktu téměř denně
- třídnické hodiny – třídním vyučujícím bylo doporučeno nastavit pravidelné setkávání se třídou formou třídnických hodin, které bude obsahovat zejména práci s kolektivem, socializaci a vzájemnou kooperaci třídy, žáků a spolužáků a i žáků a učitelů
- vzdělávání pedagogů – vedení školy podporuje další vzdělávání pedagogů nejen mimo školu, ale i vzájemnou podporu a inspiraci napříč předměty a s využitím různých technik
- výchovné komise
- zprávy pro školu
- práce metodika prevence v suplovaných hodinách – po domluvě s vyučujícím, za kterého se supluje, a třídním dané třídy, lze v hodině zařadit vhodnou techniku nebo řízenou diskusi ke zlepšení klimatu ve třídě, metodik prevence zároveň podporuje předmět Základy společenských věd, ve kterém se dá zařadit práce se třídou na druhém stupni
- spolupráce s MAS Pomalší a možnost využít služeb školního koordinátora inkluze
- třídění odpadu
- výtvarné a recitační soutěže, olympiády z různých předmětů – snažíme se zapojit děti co nejvíce a na stránkách školy pak vyzdvihnout jejich úspěch nebo alespoň zmínit jejich účast
- zařazujeme exkurze a školní výlety
- tematicky zaměřené dny
- odpoledne strávená s rodiči v rámci představení žáků

VNĚJŠÍ ZDROJE

- spolupracujeme: PPP v Českém Krumlově a v Českých Budějovicích, lékaři, SPC Štítného ČB, OHS, Soc. odbor Kaplice, městská a státní policie, SVP, Spirála ČK, nízkoprahové zařízení Bouda, ...
- děti navštěvují divadelní představení mimo školu a i ve škole, neboť nám to umožňuje kinosál, jenž je součástí budovy
- po domluvě s vedením školy, rodiči žáků a s žáky je možné pořádat bivaky ve škole, víkendové sportovní odpoledne,.....
- pro pedagogy zajišťujeme přednášky – vztahy ve škole, ve třídě, klima školy, co se týká gramotností nebo dle současné nabídky

Koordinace preventivních aktivit ve škole

Za realizaci PP zodpovídá školní metodik prevence, který na vše dohlíží a koordinuje i práci jednotlivých učitelů. V rámci své činnosti připravuje PP a jeho realizaci na škole. O programu jsou informováni všichni učitelé, rodiče (při třídních schůzkách) a žáci (v hodinách ZsV, Pr). Také z webových stránek školy či jiných novin. Připravuje podpůrný materiál pro učitele a ukládá je na MS Teams, kde jsou materiály všem vyučujícím a asistentům k dispozici. Umožňuje propůjčit různé podpůrné materiály a hry k přípravě aktivit pro práci s třídními kolektivy. Školní metodik se podílí na analýze současného stavu a zároveň na řešení jednotlivých problémů. Spolupracuje s výchovným poradcem, třídními učiteli a ostatními pedagogy, dále s OPPP a dalšími odborníky, institucemi a organizacemi. O průběhu naplňování Preventivního programu informuje vedení školy a spolu s ním pravidelně vyhodnocuje aktuální situaci ve škole.

Analýza současného stavu ve škole

Ve škole je poklidné klima, pracovní vztahy mezi zaměstnanci jsou téměř bezproblémové, mezi žáky však ojediněle dochází k drobným konfliktům, které byly většinou rychle řešeny na úrovni třídních učitelů. Ve školním roce 2023/2024 se objevily případy nevhodného chování žáků vůči spolužákům nebo vyučujícím, které jsme řešili individuálně. Ve většině případů se jednalo o neuvážené projevy humoru nebo impulzivní reakce na konkrétní situace. Po intervenci ze strany třídních učitelů došlo ke zklidnění a stabilizaci situace.

Větší pozornost byla letos věnována žákům ohroženým školním neúspěchem. Tito žáci využili možnosti konzultací a doučování, což vedlo ke zlepšení jejich studijních výsledků. Individuální přístup se ukázal jako klíčový faktor podpory těchto žáků.

Závažnější situace, které jsme řešili:

1. Chování žáků v 1. třídě

V první třídě jsme se setkali s velmi náročnou skupinou žáků, vyžadující zvýšenou pozornost a podporu nejen při výuce, ale také v oblasti chování. Několik žáků potřebovalo individuální přístup, což kladlo značné nároky na třídní učitelku a asistentku pedagoga. Situaci ztěžovalo časté onemocnění asistentky pedagoga, což omezovalo dostupnost potřebné podpory. Obzvláště náročný byl případ nově přestoupivšího žáka, který vykazoval střídavě agresivní chování a únavu vedoucí až ke spánku během výuky. Na základě doporučení jsme rodiče nasměřovali k dětskému psychologovi, kde byla stanovena diagnóza a zahájena medikace. Tento žák byl však ke konci roku často nemocný. Do příštího školního roku plánujeme spolupráci s organizací Spirála a změnu asistentky pedagoga, aby se situace stabilizovala. Podpora třídní učitelky zůstává prioritou, jelikož třídní kolektiv je velmi náročný.

2. Skryté záškoláctví

V rámci pravidelných kontrol jsme odhalili několik případů skrytého záškoláctví. Po upozornění rodičů na důležitost pravidelné školní docházky se většina z nich situaci snažila napravit. Avšak u jedné dívky z deváté třídy přetrvávaly problémy s docházkou i přes opakovaná upozornění a komunikaci se zákonnými zástupci. Proto jsme přizvali ke spolupráci OSPOD České Budějovice. Setkání s kurátorkami, rodiči, třídní učitelkou a vedením školy proběhlo přímo ve škole. Následně byla docházka dívky pečlivě sledována. I přes tato opatření musela absolvovat doplňující klasifikaci z jednoho předmětu kvůli nedostatku hodnocení způsobenému absencí. Během léta se podrobila konzultacím a přezkoušení, čímž úspěšně dokončila základní vzdělání.

3. Chování žáků na toaletách

Ke konci školního roku jsme čelili zvýšenému počtu incidentů spojených s nevhodným chováním žáků na toaletách. Ty se staly místem pro nevhodné aktivity, včetně využívání toaletních zařízení jako prolézaček, což vedlo k poškození prkének a zámečků u dveří. Tuto situaci jsme řešili zvýšeným dozorem a pravidelným připomínáním pravidel chování na toaletách. Přestože jsme zaznamenali jisté zlepšení, je nezbytné pokračovat v monitorování a preventivních opatřeních, aby se podobné problémy v budoucnu neopakovaly.

Pozitivní jevy a úspěchy:

1. **Soutěže a aktivity:** Žáci se aktivně zapojovali do různých soutěží a projektů. Dosáhli vynikajících umístění v matematických, přírodovědných a jazykových soutěžích, a také ve sportovních a uměleckých disciplínách. Těmito aktivitami úspěšně reprezentovali školu na okresní i krajské úrovni.
2. **Doučování a podpora:** Možnost doučování byla většinou využita žáky, kteří potřebovali dodatečnou pomoc v určitých předmětech. Tento individuální přístup přispěl ke zlepšení výsledků a školní spokojenosti.
3. **Spolupráce s rodiči:** Informace o aktuální situaci a řešených problémech byly rodičům pravidelně předávány prostřednictvím e-mailů a aktualizací na webových stránkách. Tento způsob komunikace zajišťoval dobrou informovanost a podporu preventivních aktivit.

Prevence v jednotlivých ročnících

součást výuky = hlavní podíl na plnění PP mají pedagogičtí a nepedagogičtí pracovníci školy

I. stupeň

Má na starosti třídní učitel, záleží do značné míry na jeho osobnosti. Níže uvedená témata jsou z větší části součástí prvků, ale je na učiteli jestli zařadí témata i do jiných předmětů. Stačí, když si bude uvědomovat svůj podíl na PP, a bude vědět o kontextu v rámci PP.

1. třída – 3. třída

- osobní bezpečí při cestě do školy a ze školy
- zásady vzájemné komunikace děti – dospělí
- vztahy mezi dětmi v kolektivu
- základní hygienické návyky
- využívání volného času, úloha rodiny jako koordinátora
- lidské tělo
- zdraví a jeho ohrožení
- zacházení s léky
- režim dne
- zásady vzájemné komunikace děti – dospělí
- vztahy mezi dětmi v kolektivu
- pojmy v problematice prevence, sexuální výchovy a drogové závislosti
- zdraví a jeho ochrana
- lidé kolem nás – násilné činy, jejich trestní postih, vzájemná pomoc
- návyky k samostatnosti, využívání volného času (film, televize, počítač)
- způsob reakce při obtěžování cizí osobou – nácvik situace

Kompetence

- po třech letech by měly děti vědět a znát: definici drogy, rozlišení mezi potravinami, jedy a léky. Bezpečnostní doporučení o volně prodejných lécích i lécích na lékařský předpis. Kdo smí léky podávat. Nesprávné podávání léků je škodlivé. Znalost jedovatých a nebezpečných předmětů v okolí. Znalost důležitosti dobrých zdravotních návyků – výživy, hygieny, spánku a cvičení. Jak se chránit před cizími lidmi. Jak odmítat věci, o nichž se ví, že jsou špatné. Naučit se sdělovat dospělým různé příhody o cizích lidech. Jak s dětmi ve třídě žít a komunikovat. Vědomí rodiny jako zázemí a útočiště dítěte. Rozhodovat se na základě úvahy.

4. třída – 5. třída

- lidské tělo – rozdílnost pohlaví
- životospráva a důsledky nevhodných návyků
- využívání volného času
- pojmy – drogová závislost a sexuální výchova
- vztahy v dětském kolektivu
- domov – rodina – důvěra – vztahy
- léčivé a návykové látky
- využívání volného času, vztahy v dětském kolektivu
- komunikace s cizími lidmi, internetová komunikace
- poznatky o zákl. negativních vlivech tabáku a alkoholu
- puberta a její projevy

Kompetence

– po pěti letech by měly děti vědět a znát: přesné informace o alkoholu tabáku a marihuaně. Jaké následky má jejich užívání, které je v rozporu se zákonem. Získání asertivních dovedností při odmítání. Pozitivní rozhodování a kritické uvažování. Schopnost týmové spolupráce, vytváření zdravých vztahů. Chápání hodnoty dobrých vzorů pro životní role. Snaha udržet si své zdraví. Umět nakládat se svým volným časem – úskalí počítače, mobilu, videoher. Chápat problémy jiných, snažit se pomáhat.

Příklady metod práce pro učitele na 1. stupni:

- společné stanovení a zažití pravidel soužití mezi žáky a učiteli
- zvyšování zdravého sebevědomí žáků
- zkoumání a uvědomování si vlastní osobnosti
- vnímání individuální odlišností dětí mezi sebou a přijímání těchto jevů
- nácvik vzájemné úcty, sebeúcty a důvěry
- rozvoj schopnosti diskutovat, komunikovat, řešit problémy a konflikty (například formou komunitního kruhu)
- rozvoj schopnosti klást otázky, umění vyjádřit svůj názor, umění říci „ne“
- navozování příznivého psychosociálního klimatu ve třídě
- osvojování a upevňování základních návyků v rámci zdravého životního stylu – hygiena, životospráva, sdělení základních informací z oblasti prevence experimentování s alkoholem a cigaretami
- základy etické a právní výchovy
- zaměření pozornosti na včasné odhalování specifických poruch učení nebo i jiných postižení
- všestranný rozvoj osobnosti žáka
- soustředěnost na včasné diagnostikování rizikových problémů ve třídních kolektivech
- důraz na spolupráci s rodiči - informovat a nechat se informovat

- široká nabídka volnočasových aktivit, hovořit o nebezpečí internetové komunikace
- ekologická výchova
- návštěvy filmových a divadelních představení, koncertů, besed apod. Účast v soutěžích výtvarných, sportovních, zdravotnických, dopravních atd.

II. stupeň

Práce na II. stupni je velmi důležitá a obtížná hlavně z hlediska koordinace činnosti. Není dobré, když jsou děti zahrnovány informacemi. Největší podíl na informovanosti žáků mají učitelé základů společenských věd. Na celkovém utváření PP mají samozřejmě největší vliv třídní učitelé, metodik prevence a výchovný poradce.

Významnou roli opět hraje osobnost učitele. Níže uvedená témata pro práci se týkají hlavně základů společenských věd, ale i přírodopisu, chemie, dějepisu, zeměpisu, jazyků a dalších předmětů, a to i výtvarné výchovy a třídnických hodin.

6. třída – 9. třída

- pojmy z problematiky prevence drog, účinky drog na lidské zdraví
- rizika kouření, alkoholu, marihuany – podpora abstinence
- vhodná náplň volného času, denní řád, čas strávený u počítače, televize
- sousedé, hosté a cizí lidé, lidská setkání, manželství a rodičovství
- domov a jeho přírodní okolí
- vymezení a preference životních cílů v období dospívání
- mezilidské vztahy a jejich mravní zásady
- vztahy dívek a chlapců
- vrstevnické vztahy
- komunikace na internetu, fotografie, filmy
- způsoby odmítání drog
- podpora abstinence návykových - látek tabák, alkohol
- osobní zodpovědnost
- zdravé alternativy
- národ
- právo a morálka, práva a povinnosti občanů
- přírodní bohatství a jeho ochrana
- komunikace na počítači, práce s fotografiemi
- fyziologie působení drog
- nervový, reprodukční a imunitní systém, tělesné a duševní změny
- rozvoj závislosti a její nepředvídatelnost, stádia závislosti
- drogy – rodina – společnost
- zákony a předpisy týkající se zneužívání drog, věková hranice trestní odpovědnosti
- aktivity podporující životní styl bez drog

- kontaktní místa, nadace, občanská sdružení
- rasismus – člověk a předpoklady soužití
- deklarace lidských práv
- náboženství
- představa zdravého životního stylu mladistvých
- sebevědomí a sebepojetí, komunikace
- volba životního partnera
- způsoby řešení osobních problémů
- vztahy mezi užíváním návykových látek a chorob, problematika sexuálního chování, drog a HIV/AIDS
- kontaktní místa v oblasti drogové závislosti
- národ, komunistická zvěle – vynucená emigrace
- brainwashing
- život na planetě Zemi

Příklady metod práce pro učitele na 2. stupni

- vzájemné poznávání účastníků
- vytváření vztahu důvěry mezi žáky a učiteli a mezi žáky navzájem
- stanovení pravidel soužití třídní komunity
- formování skupiny, která je pro žáky bezpečným místem, která jim pomůže vyhnout se rizikovému společensky nežádoucímu chování – šikanování, užívání alkoholu a drog, vzniku různých typů závislostí včetně těch počítačových
- začlenění nových žáků do komunity třídy
- trénink obrany před manipulací, s uměním říci „ne“
- trénink odpovědnosti za vlastní rozhodnutí
- zvládání náročných fyzických i duševních situací
- umění vyrovnat se s neúspěchem
- upevňování vztahů v komunitě vrstevníků
- rozvoj schopností přijímat svobodná a odpovědná rozhodnutí
- nácvik efektivní komunikace na základě vlastních prožitků
- nácvik řešení zátěžových situací
- zvýšení schopnosti odolávat nebezpečím, krizím, stresu, zátěžovým situacím (včetně odmítání alkoholu, drog, nikotinu, nevhodných způsobů chování)
- přehled životních rizik
- společenské vztahy (včetně mediální hygieny, vlivu reklamy apod.)
- modelové, projektové situace poskytující návody k řešení problémů

Kompetence – žáci by měli před opuštěním ZŠ znát a umět: Chápat krátkodobé a dlouhodobé účinky návykových látek souvisejících s chorobami a poškozením zdraví – včetně HIV/AIDS, poruch učení, společenských a sociálních znevýhodnění, poškození matky v těhotenství... Znat nebezpečí experimentování s drogami vzhledem k nepředvídatelnosti působení. Znalost trestního zákona. Znat pojem závislosti – př. na člověku, internetu... Získání sebevědomí. Získání schopnosti čelit tlaku vrstevníků, umět odmítat, stát si za svým názorem. Vnímat tlak médií, uvědomovat si nebezpečí manipulace. Být zodpovědný. Dávat v životě přednost zdravým alternativám.

Vzdělávání pedagogů

Hlavní podíl na dalším rozvíjení znalostí a dovedností související s rizikovým chováním žáků spočívá v samostudiu všech učitelů školy a především školního metodika prevence. Pro pedagogy podílející se na realizaci preventivního programu je metodickým pomocníkem školní metodik prevence, který pro ně vyhledává nové informace a podněty. Další vzdělávání bude odvislé od aktuální nabídky (nabídka školení a seminářů atd.).

Spolupráce s rodiči

Rodiče jsou o Preventivním programu, jeho realizaci, o dění ve třídě a akcích informováni prostřednictvím webových stránek. Ohledně různých aktivit a akcí jsou informováni také pomocí webových stránek, prostřednictvím třídních učitelů na rodičovských schůzkách a e-mailem. Mají možnost konzultací s učiteli, jsou vybízeni ke spolupráci se školou a žádáni o pomoc při některých aktivitách. Rodiče problémových žáků jsou zváni k jednání do školy, jednání se účastní třídní učitel, školní metodik prevence, výchovný poradce, případně zástupce vedení školy.

Jednorázové aktivity a kroužky

Hravá logika a deskových her, umělecké obory ZUŠ Trhové Sviny, aktivity od spolku Kohoutek, DDM České Budějovice, Hasičů, Spartaku, a dalších.

Aktivity, které se opakují: např. Mikuláš, vánoční jarmark, ... probíhají a budou probíhat i besedy s odborníky podle možností školy a momentální nabídky akcí.

Žáci musí vědět, kam se mohou obrátit se svými dotazy nebo kde získají potřebné informace. Mají možnost kdykoli prohodit svoje problémy s metodikem nebo výchovným poradcem.

Pro žáky 1. a 2. stupně jsou připraveny tyto akce:

- Školní výlety a exkurze
- Škola v přírodě
- Adaptační pobyt pro 6. ročník a letos i 7. ročník
- Bruslařský kurz
- Návštěvy divadelních a filmových představení dle nabídky
- Mikuláš
- Plavecký výcvik
- Lyžařský výcvik
- Návštěvy knihovny, besedy
- Vánoční setkání
- Besedy s odborníkem dle možností
- Rozloučení s 9. ročníkem

Řešení přestupků

Dojde-li k porušení ustanovení školního řádu, které se týká držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy a během školních akcí, bude to klasifikováno jako hrubý přestupek a budou z toho vyvozeny patřičné sankce.

Bude sledováno i další rizikové chování žáků – záškoláctví, šikana, kyberšikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd. Při jejich zjištění budou navržena cílená opatření. V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

1. individuální pohovor se žákem
2. jednání s rodiči ve škole (za školu se účastní metodik prevence, výchovný poradce, ředitel školy)
3. doporučení kontaktu s odborníky
4. v případě nezájmu rodičů uvědomění OSPOD
5. v případě dealerství, krádeže či jiného trestního přestupku, oznámení Policii ČR

Záškoláctví

V případě zjištěného záškoláctví postupujeme dle Metodického pokynu k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, č.j.: 10194/2002-14 (Věstník MŠMT sešit 3/2002).

V opakovaných případech záškoláctví spolupracujeme s OSPOD a dáváme podnět přestupkové komisi.

Šikana

V případě ohlášení šikany žáky, případně rodiči nebo při podezření na šikanu ve škole postupujeme podle Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28.

Spolupracujeme s OSPOD a Policií ČR.

Spolupráce s odborníky a dalšími organizacemi

Oblast školství

Speciálně pedagogické centrum ČB: Mgr. Marie Dudová

387 311 945, spc.mp@seznam.cz

Mgr. Eva Šípová

pracoviště Český Krumlov

mob.: 602 635 726

email: eva.sipova@stitneho-cb.cz

Pedagogicko-psychologická poradna ČK: Mgr. Jakub Průcha

380 711 505, 602 325 691

Jakub.prucha@pppcb.cz

Oblast sociální věci

OSPOD Kaplice: Bc. Václava Janoušková

380 303 191, janouskova@mestokaplice.cz

Ing. Jana Bröstlová

380 303 180, brostlova@mestokaplice.cz

Kurátorky pro děti a mládež: OSPOD Kaplice

Dětský diagnostický ústav Homole: 387 203 491 – 2

http://www.dduhomole.cz/ddu_kontakty.htm

Oblast zdravotnictví

Obvodní dětské lékaři

Policie ČR, Městská policie

Policie ČR

Městská policie Kaplice: 380 303 139

605 111 039

mestska.policie@mestokaplice.cz

Ostatní

Úřad práce Český Krumlov: Poradce pro volbu povolání Bc. Marek Vendl

950 110 320, 770 160 675

marek.vendl@uradprace.cz

MAS Pomalší a funkce koordinátora inkluze: Mgr. Markéta Masopustová

602 303 249

marketamasopustova@seznam.cz

Působí také v Krizovém centru pro děti a rodinu

Závěr

Preventivní program školy je součástí výchovy a vzdělání žáků po celou dobu povinné školní docházky. Účastní se ho pedagogický sbor, žáci, rodiče a odborníci. V rámci preventivního programu je nutné kombinovat poskytování informací z oblasti prevence sociálně patologických jevů s výcvikem v sociálních dovednostech. Preferovat přístupy zaměřené do oblasti zdravého životního stylu a aktivního sociálního učení. Program musí brát zřetel na věk a osobní charakteristiky jedinců. Bude mít smysl jedině tehdy, když všichni zúčastnění budou vidět smysluplnost své práce. Toto chceme dosáhnout dobrou a pravdivou informovaností, ochotou vyslechnout druhého a nalezením správné cesty v případě pomoci.

Jednotlivé části programu budou kontrolovány realizátorem programu a pravidelně vyhodnocovány, a podle výsledků mohou být modifikovány. S výsledky budou seznámeni ostatní pedagogové.

Poznámka:

Další protidrogové a preventivní aktivity rizikového chování budou v průběhu realizace programu doplňovány a upravovány podle potřeb.

Doporučená literatura k prevenci rizikového chování

Kriminalita, agresivní chování, šikana

1. Erkert Andrea, „Hry pro usměrňování agresivity“ Portál 2004 (doporučená cena 147,-Kč)
- 100 námětů pro činnosti s dětmi do věku 8 let
Jak reagovat, když jsou děti vzteklé a agresivní. Jak dětem pomoci se vyrovnávat se strachem a frustrací. Jak řešit konflikty konstruktivně
2. Badegruber Bernd, „Příběhy pomáhají s problémy“ Portál 1994
Na jednotlivých zvířecích příbězích chce autor ukázat běžné strasti života malých dětí. Kniha je určena začínajícím školákům – 1. 2. třída. Každý příběh je v úvodu označen, jaký problém sleduje (agresivita, osamělost, solidarita, důvěra, odvaha, sebehodnocení,...).
3. Kolář Michal, „Bolest šikanování“ Portál 2001
Cesta k zastavení epidemie šikanování na školách – určeno pro pedagogy a školní metodiky prevence. Východiska pro pomoc při šikanování; Hlubší souvislosti šikanování; Jak léčit bolest školních šikan.
4. Antier Edwige, „Agresivita dětí“ Portál 2004 (dop.cena 149,-)
Určeno pro pedagogy. Jak pozitivně usměrňovat energii dětí; Jak nalézt správná slova a vhodné podněty k jednání; Projevy agresivity u chlapců a u dívek; První projevy agresivního chování; Příklady z psychologické praxe.
5. Martínek Zdeněk, „Agresivita a kriminalita školní mládeže“ Grada 2009
Určeno pro pedagogy. Druhy agresí, přístupy k agresivnímu chování, poruchy chování, šikana
6. Jan uwe Rogge, „Děti potřebují hranice“ Portál 1996 (dop. cena 147,-)
Nevíte si rady s drzostí dětí; Proč děti potřebují meze; Jak stanovit dítěti hranice; Jak dosáhnout jejich dodržování
7. Morrish G. Donald, „12 klíčů k důsledné výchově“ Portál 2003 (dop.cena 179,-) Jak zacházet s dětským vzdorem; Jak u dětí rozvíjet odpovědnost; Prevence ve výchově; Výchova dětí ke zdvořilosti,...
8. Křivohlavý Jaro, „ Pozitivní psychologie“ Portál 2004 (dop. cena 249,-)
Témata – radost, naděje, odpuštění, smířování, překonávání negativních emocí,
9. Hermochová Soňa, „ Teambuilding „ Grada 2006
Společenské skupiny v teorii a praxi, týmy – výcvikové programy, vedení, krize, poruchy, praktická cvičení a hry,..
10. Praško Ján a kol., „ Deprese a jak ji zvládat „ Portál 2003 (dop.cena 225,-)
Typy deprese, zvládání deprese, příprava na budoucnost, životní nastavení, komunikační dovednosti – asertivitou proti depresi,

Platné předpisy

Metodického doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28.

Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví č.j.: 10194/2002-14 (Věstník MŠMT sešit 3/2002)

Volný čas a prevence u dětí a mládeže (MŠMT 2002)

Evaluace a diagnostika preventivních programů (MŠMT 2002)

Spolupráce předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané, č.j.: 25 884/2003-24 (Věstník MŠMT sešit 11/2003)

Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu, č.j.: 11691/2004-24 (Věstník MŠMT sešit 6/2004)

Strategie prevence sociálně patologických jevů u dětí a mládeže v působnosti resortu školství, mládeže a tělovýchovy na období 2005-2008, č.j.: 10 844/2005-24

Metodický pokyn k zajištění bezpečnosti ochrany zdraví dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních zřizovaných MŠMT, č.j. 37 014/2005 (Věstník MŠMT sešit 2/2006)

Metodický pokyn k primární prevenci sociálně patologických jevů u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních, č.j. 20 006/2007-51 (Věstník MŠMT sešit 11/2007)

- 1) Krizový plán při nálezu nelegální návykové látky v prostorách školy
- 2) Krizový plán při zadržení nelegální návykové látky u žáka
- 3) Krizový plán při důvodném podezření, že žák má u sebe nelegální návykovou látku
- 4) Krizový plán při rizikovém chování v dopravě
- 5) Krizový plán při zjištění poruchy příjmu potravy u žáka
- 6) Krizový plán při nálezu legální návykové látky v prostorách školy
- 7) Krizový plán při zadržení alkoholu u žáka
- 8) Krizový plán při důvodném podezření, že žák má u sebe alkohol
- 9) Krizový plán při zjištění syndromu týraného dítěte – CAN (domácí násilí)
- 10) Krizový plán při zjištění syndromu týraného dítěte – CAN (násilí páchané cizí osobou)
- 11) Krizový plán při zjištění syndromu týraného dítěte – CAN (sexuální násilí)
- 12) Krizový plán při zjištění, že žák šikanuje
- 13) Krizový plán při rizikovém chování – kyberšikana žáka ve škole
- 14) Krizový plán při zjištění homofobie u žáka
- 15) Krizový plán při zjištění rizikového chování žáka – extremismus, rasismus, xenofobie, antisemitismus
- 16) Krizový plán, při zjištění vandalizmu u žáka
- 17) Krizový plán při zjištění záškoláctví u žáka
- 18) Krizový plán při zjištění krádeže u žáka
- 19) Krizový plán při zjištění, že žák kouří v prostorách školy
- 20) Krizový plán při zjištění či podezření netolismu
- 21) Krizový plán při zjištění či podezření sebepoškozování

Školní metodik prevence: Mgr. Dana Vacková

- Konzultační hodiny: kabinet metodika prevence
- Pro žáky: kdykoliv během vyučování
- Pro rodiče: během třídních schůzek, nebo po tel. domluvě
- Informační nástěnka – přízemí
- Internetové stránky školy
- Zprávy pro školu - přízemí, odpovídáno prostřednictvím nástěnky (anonymně)

Výchovná poradkyně: Ing. Eva Tomášková

- konzultační hodiny po domluvě (osobní, telefonické, e-mailem)
- informační nástěnka - přízemí
- internetové stránky školy

V Besednici 1. 9. 2024

Metodik prevence:
Mgr. Dana Vacková

Ředitelka školy:
Ing. Eva Tomášková